

LIT.: Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok. — K. Prijatelj, Bilješka uz glavni oltar u »Musteru« u Komiži, Mogućnosti, 1982, 3–5. R.

POROZINA, pristanište na najzapadnijem rtu otoka Cresa. Na brežuljku iznad pristaništa bio je u doba antike svjetionik, po čemu je lok. i dobio ime (*Pharum insulae*). Na tome je mjestu u drugoj pol. XV. st. sagrađena gotička crkva Sv. Nikole, jednobrodna građevina s pravokutnim svetištem te slomljenim bačvastim svodom. U XVI. st. pokraj crkve sagrađen je samostan franjevac trećoredaca glagoljaša u renesansnome stilu. Zbog opasnosti od gusara samostan je građen poput utvrde, tako da u prizemlju nije imao otvora. Crkva je u XVIII. st. barokizirana. Iz toga su doba i tri mramorna kipa na gl. oltaru te slike na dva bočna oltara. Samostan je napušten 1843. i sada je u ruševnu stanju.

LIT.: S. Ivančić, Povjesne crte o samostanskom III Redu sv. Franje po Dalmaciji, Kvarneru i Istri, Zadar 1910, str. 240–242. — B. Fučić, Apsirtydes, Mali Lošinj 1990. A. Bad.

PORTA, Cesare, tal. graditelj (XVI. st.). Poslije 1596. gradio tvrđavu Petrinju s pet trokutastih kula.

LIT.: A. Horvat, Između gotike i baroka, Zagreb 1975.

POSAVAC, Zlatko, estetičar i teoretičar umjetnosti (Kaptol kraj Požege, 28. VIII. 1931). Diplomirao na Filozofskome fakultetu u Zagrebu 1958, gdje je i doktorirao 1980 (*Corpus teza hrvatske književne Moderne*). Plodan pisac širokih interesa, P. je ponajprije estetičar s izrazitim smislom za teorijsko promišljanje i naglašenim zanimanjem za povijesnu dimenziju fenomena koji istražuje.

BIBL.: Hrvatsko slikarstvo 20. stoljeća (katalog), Vinkovci 1967; *Strip u Hrvatskoj*, 1–V, 15 dana, 1970, 8–9, 10, i 1971, 1, 2, 3; *U povodu slika slikara Josipa Bifele*, ŽU, 1971, 13; *Radikalni realizam*, 15 dana, 1972, 6; *Umjetnost i poprišta rada*, ibid., 1974, 1–2; *Nova umjetnost zagrebačke secesije*, ibid., 1974, 4–5; *Likovna oprema knjiga u doba secesije*, ibid.; *Poetika i disciplina slikarskog sklada — o estetičkim nazorima Ljube Babića*, ibid., 1975, 1–2; *Strip i stripologija*, ŽU, 1975, 22–23; *Albert Haler*, Zagreb 1978; *Bit graditeljstva*, Dometi, 1979, 3; *Ljuba Babić i pejzaž*, Bulletin JAZU, 1979, 1; *Ravnodušno ništa sculpture 20. stoljeća*, 15 dana, 1980, 7; *Pokušaj oživljavanja slikarstva*, ibid., 1982, 7; *Meštrovici u suvremenom svijetu*, Odjek (Sarajevo), 1983, 22; *Na pragu ekspresionizma*, 15 dana, 1983, 7; *Zabune s anakronizma*, ibid., 1984, 6; *Estetika u Hrvata*, Zagreb 1986; *Teorijsko-historiografska problematika hrvatske likovne umjetnosti na razmeđu 19. i 20. stoljeća*, Peristil, 1988–89, 31–32; *Novija hrvatska estetika. Studije i eseji*, Zagreb 1991. I. Žić.

POSAVEC, Dražen, arhitekt (Sisak, 17. VIII. 1943). Studij arhitekture završio u Zagrebu 1967 (V. Turina). Izvedene su mu zgrade robne kuće »Tekstila« u Karlovcu (1973), osnovne škole u Bosiljevu (1976), poslovne zgrade »Elektre« u Karlovcu (1978) i Jastrebarskom (1985) te zgrada telekomunikacija u Šibeniku (1984). Autor je projekata za stambeno-poslovni kompleks u Karlovcu (1987), paviljon C u Studentskom centru (1983, s B. Martinovićem i M. Pecotićem), stambeno-poslovnu zgradu u Ozaljskoj, trgovački centar u Prečkom (1994) — sve u Zagrebu. Sudjelovao je na natječajima (sa suradnicima) za hotel u Budvi (1967), stambeno-poslovnu zgradu u Velikoj Gorici (1971), robnu kuću u Praškoj ul. u Zagrebu (1977), stambeno naselje u Slavonskome Brodu (1980), za zgradu bivše TVT »Jugoturbine« u Karlovcu (1982) i poslovne zgrade u Vukovarskoj ul. u Zagrebu (1994). J. M. M.

POSAVEC, Ivan, fotograf (Dužica kraj Siska, 6. VI. 1951). Diplomirao je na Akademiji za kazalište, film i televiziju u Zagrebu 1980 (N. Tanhofer). Magistrirao fotografiju na Fakultetu primijenjenih umjetnosti u Beogradu 1984 (D. Kažić). Fotografije objavljivao u »Poletu«, »Startu«, »Komunistu«, »Studentskom listu«, »Danasu«, »Mladini«, »Pitanjima« i »Vjesniku«. Odlikuje se realističnim pristupom motivu, s misaonim sadržajima bliskim konceptualnoj umjetnosti. Izdao knjigu o Medugorju u kojoj čistim i tehnički dotjeranim kadrovima bilježi ljepotu krajolika te ozbiljnost i težinu vjere. Samostalno je izlagao u Beogradu (1976, 1984), Zagrebu (1976, 1980, 1985, 1991, 1992) i Winnipegu (1984).

LIT.: D. Matičević, Ivan Posavec (katalog), Zagreb 1985. — B. Hlevnjak, Ivan Posavec, Medugorje (katalog), Zagreb 1991. R.

POSEDARJE, selo *Sl* od Zadra; spominje se u XII. st. Župna crkva Gospe od Ružarija pregrađena je u baroknim oblicima 1700. Crkvice Uzašašća Marijina rustična je romanička građevina. Nedaleko od mjesta nalazi se crkvice Sv. Duha iz XI. st.

LIT.: C. F. Bianchi, Zara cristiana, II, Zara, 1879, str. 289.

POSILOVIĆ, August, crtač (Zagreb, 21. VII. 1846 — 24. X. 1935). God. 1879. istaknuo se na I. izložbi Društva umjetnosti s predlošcima za vezivo u narodnom i renesansnom stilu. God. 1880. uzima ga H. Bollé u svoj atelje za crtača. Sudjelovao je s Društvom umjetnosti na austroug. izložbi



D. POSAVEC, zgrada telekomunikacija u Šibeniku

u Trstu 1882. i na zemaljskoj u Budimpešti 1885. Od 1897. počeo se baviti arhitekturom (nacrti za javne zgrade, umjetnički paviljon, župne crkve), u kojima primjenom stiliziranoga narodnog ornamenta nastoji stvoriti hrv. narodni stil. Njegovi se nacrti i crteži čuvaju u Grafičkoj zbirci NSB i MUO. U istome je stilu radio i nacrtje za spomenice, diplome, uveze, tipografske ukrase. Osebnim ornamentima i živim bojama oslikao je župnu crkvu u Čiču, u Donjoj Stubici 1890, a očuvano je svetište s glavnim oltarom prema njegovu nacrtu u crkvi Sv. Marije pod Okićem (1889–93). — Svoje ideje i nacrtje objavljivao u brošurama i periodicima.

BIBL.: *Gradbeni slog župne crkve Sv. Marka u Zagrebu*, Narodne novine, 1876, 100; *Zagreb u hrvatskom narodnom slogu*, Varaždinski vjestnik, 1902, 10; *Moj dom*, Zagreb 1905; *Javne zgrade*, Zagreb 1905; *Novi Zagreb sa stanovima na otplatu po novoj regulatornoj osnovi*, Zagreb 1908; *Osnove za gradnju grkokatoličke župne crkve u najmanjem mjerilu*, Zagreb 1915; *Zagreb u hrvatskom narodnom građevnom slogu*, Zagreb 1915; *Stan? ne! već Dom svoj u gradu mora svaki građanin imati*, Zagreb 1921.

LIT.: H. P., Hrvatski narodni građevni slog, Narodna obrana, 1903, 160. — I. Kršnjavi, Pogled na razvoj hrvatske umjetnosti u moje doba, HK, 1905, str. 246. — F. Rožić, Narodno-hrvatski građevni stil, HP, 1916, str. 270–274. — I. Sučić, Zaboravljeni slikar naših crkava i čuvar narodnog sloga, Jutarnji list, 1930, 6521. — G. Szabo, Kroz Hrvatsko Zagorje, Zagreb 1939, str. 171. — V. Deželić, Tisuću metara nad morem, Zagreb 1944, str. 115–116. — O. Maruševski, August Posilović u crkvi Sv. Marije pod Okićem, u knjizi: Pod Okićem, Zagreb 1993. O. Ma.

POSTIRE, selo na otoku Braču. Župna crkva iz XVI. st. ima apsиду sagrađenu u obliku utvrde; u crkvi se nalazi *Križni put*, rad trojice slikara iz XVIII/XIX. st., te nekoliko slika mlet. barokne škole.

LIT.: D. Vrsalović, D. Domančić i K. Prijatelj, Kulturni spomenici otoka Brača, Brački zbornik, 1960, 4.

POSTRUŽNIK, Oton, slikar (Maribor, 26. III. 1900 — Zagreb, 21. I. 1978). Pohađao Akademiju u Zagrebu 1918/19. God. 1920–22. školuje se u Pragu (V. Bukovac). Diplomirao je na Akademiji u Zagrebu 1924 (Lj. Babić). God. 1925/26. boravi u Parizu, gdje pohađa školu A. Lhôtea i M. Kislinga. S I. Tabakovićem priređuje 1927. zajedničku izložbu u Zagrebu. Jedan je od osnivača grupe »Zemlje« (1929), ali je napušta poslije polemika izazvanih Krležinim *Predgovorom Podravskega motivima* K. Hegedušića

I. POSAVEC, *Tragovi rata*





O. POSTRUŽNIK, *Klek*. Zagreb, Moderna galerija

(1933). Između 1930—34. često boravi u Dalmaciji, gdje u svoje slikarstvo unosi snažnu kolorističku komponentu. Poslije putovanja po Francuskoj, Španjolskoj i Portugalu priređuje samostalnu izložbu u Zagrebu 1937. God. 1938. odlazi u Pariz, a poč. II. svj. r. vraća se u Zagreb. Do 1943. pretežno živi u Dalmaciji; tada se priključuje partizanskome pokretu. Nakon završetka II. svj. r. vraća se u Zagreb, ali i nadalje odlazi u Dalmaciju (Kobaš na Pelješcu). Bio je profesor na Akademiji u Zagrebu 1950—70; član JAZU od 1965.

P. se kao formirana umj. ličnost javio ciklusom *Groteske* (1925—27), bliskim novoj stvarnosti i G. Groszu. God. 1929. nastaje ključno djelo nje-

O. POSTRUŽNIK, *Kompozicija II*. Zagreb, Moderna galerija



gove rane faze — *Klek*, slika koja je sinteza klasičnoga osjećanja forme, iskustva nove stvarnosti, ali i ekspresionističkih elemenata skupljenih tijekom praškog boravka. God. 1934. tiska mapu grafika *Linorezi* u kojoj diskretnom satikom komentira svijet socijalne nepravde i nasilja. Poslije kraćega kriznog razdoblja i traganja za novim izražajnim mogućnostima, opredjeljuje se za kolorizam. U mediteranskom okolišu nalazi snažan poticaj za svoje preusmjerenje. Kao sinteza tih traganja nastaju djela *Šalata* (1940), *Mirjana* (1941) i *Plava vaza* (1941). To kolorističko iskustvo u najzrelijim lik. formulacijama primjenjuje i na kasnijim slikama (*Kuće na Silbi*, 1953; *Luda sa Šipana*, 1954; *Dvorište*, 1957; *Djevojka s cvijetom*, 1958). Redukcijom figuralnog predloška nakon 1959. unosi u svoje slikarstvo »znak« i posve sintetiziranu, gotovo plošnu formu. U sljedećem razdoblju razrađuje problem plohe (1959—65), problem svjetla (1966—69), dok u posljednjoj fazi sintetizira boju i oblik (1969—78). Bavio se keramikom. — Samostalno je izlagao u Zagrebu, Lisabonu, Beogradu, Osijeku, Sarajevu, Splitu i Zadru. God. 1958—61. izlagao u neformalnoj grupi s F. Šimunovićem i S. Šohajom. Retrospektivna izložba priređena mu je u Zagrebu 1976.

LIT.: Z. Vojnović, Izložba Otona Postružnika, *Ars* 37, 1937, 2. — B. Vižintin, O izložbi Otona Postružnika, *Izvor*, 1949, 1. — J. Depolo, Za Otona Postružnika — protiv njegovih kritičara, *ČIP*, 1. VI. 1955. — G. Gamulin, Oton Postružnik, Zagreb 1959. — Z. Rus, Oton Postružnik, *Kolo*, 1969, 7. — M. Šolman, Oton Postružnik, *ŽU*, 1972, 17. — K. Ambrozić, André Lhote i njegovi jugoslavenski učenici (katalog), Beograd 1974. — I. Reberski, Oton Postružnik 1923—1976 (katalog), Zagreb 1976. — Ista, In Memoriam 1900—1978 (katalog), Zagreb 1980. — Z. Tonković, Oton Postružnik, u katalogu: Galerija Bol, Bol 1981. — G. Gamulin, Hrvatsko slikarstvo XX. stoljeća, II, Zagreb 1988. Ž. Ké.

POŠA, Gustav, slikar (? 1825 — Budimpešta, 17. VI. 1900). Potomak stare požeške porodice. Radio je kao odvjetnik u Požegi. Sudeći po načinu slikanja, školovao se vjerojatno u Njemačkoj, a vidljivi su utjecaji flaman-skih i nizozemskih majstora. Teme su mu portreti osoba iz obiteljskoga